

DORADZTWO PODATKOWE

BIULETYN INSTYTUTU STUDIÓW PODATKOWYCH

W NUMERZE:

- **SPOSOBY ZABEZPIECZENIA INTERESU FINANSOWEGO SKARBU PAŃSTWA A OCHRONA INTERESU PRZEDSIĘBIORCY**
- **DOSTAWA NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ A PRZECHODZĄCE PRZEZ NIĄ SIECI PRZESYŁOWE – ANALIZA ZASADNOŚCI ZASTOSOWANIA ZWOLNIENIA OD PODATKU OD TOWARÓW I USŁUG**
- **JAKI JEST RZECZYWISTY CEL WPROWADZENIA POWSZECHNEGO OBOWIĄZKU RAPORTOWANIA EWIDENCJI PODATKOWYCH (TZW. JOTPEKÓW)?**

ROZPRAWY I DYSERTACJE

dr Andrzej Dmowski

Funkcje podatków i innych należności publicznoprawnych. Czy funkcję fiskalną mogą pełnić wynagrodzenia pobierane przez spółki z udziałem Skarbu Państwa na podstawie stosunków cywilnoprawnych? 6

dr Katarzyna Agnieszka Obląkowska

Pozasankcyjne źródła efektywnego systemu fiskalnego pod względem zgodności podatkowej: podatkowe morale i mentalność, sprawiedliwość podatkowa, zaufanie do aparatu podatkowego i jego działalności..... 19

prof. dr hab. Jadwiga Glumińska-Pawlic

„System podatkowy” czy zbiór przypadkowych regulacji? 25

adw. dr Mariusz Charkiewicz

Sposoby zabezpieczenia interesu finansowego Skarbu Państwa a ochrona interesu przedsiębiorcy 30

ARTYKUŁY I STUDIA

Małgorzata Słomka

Zbywanie elementów prywatnej kolekcji – jakie źródło przychodów? 38

Maciej Sobiech

Ochrona praw majątkowych członków zarządu w związku z odpowiedzialnością solidarną za zobowiązania podatkowe spółek kapitałowych 44

Gabriela Korycińska

Czy nieodliczona część podatku od towarów i usług z tytułu zakupu samochodów oraz polisy ubezpieczeniowej dla nich stanowi ukryty zysk na potrzeby opodatkowania w formie estońskiego CIT? 48

Katarzyna Wawrzonkiewicz

Opodatkowanie akcyzą glikolu i gliceryny 50

Barbara Głowacka

Opodatkowanie podatkiem od gier usług *cash out* oferowanych w ramach zakładów wzajemnych – wybrane skutki podatkowe w świetle aktualnego orzecznictwa Dyrektora KIS 54

Karolina Karaś

Geneza wprowadzenia obowiązku raportowania wynikającego z dyrektywy 2021/514 (tzw. dyrektywy DAC7).... 56

Maciej Kaszuba

Dostawa nieruchomości gruntowej a przechodzące przez nią sieci przesyłowe – analiza zasadności zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług 58

Marek Zagórski

Sprzedaż nieruchomości a podatek od towarów i usług 61

ANALIZY I OPINIE

prof. dr hab. Witold Modzelewski

Złe intencje powodują utratę podmiotowości podatnika VAT – zmierzch obiektywistycznej teorii podmiotowości prawnopodatkowej..... 63

dr Joanna Kiszka

Podatkowe skutki wynajmu nieruchomości przez fundację rodzinną 64

Mariusz Kuśmierczyk

Wpływ wartości przedmiotu zaskarżenia na dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych 71

prof. dr hab. Witold Modzelewski

Jaki jest rzeczywisty cel wprowadzenia powszechnego obowiązku raportowania ewidencji podatkowych (tzw. jotpeków)? 75

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Marek Zagórski

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2024 r. (II NSNc 348/23)..... 76

Możliwość nieuwzględniania w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne z tytułu stosunku pracy kosztów badań medycyny pracy i profilaktyki zdrowotnej w całości finansowanych przez pracodawcę – interpretacja indywidualna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie z dnia 10 kwietnia 2024 r. (DI/200000/43/280/2024)..... 80

JUDYKATURA I INTERPRETACJE

Orzecznictwo TSUE – wyrok z dnia 11 lipca 2024 r. w sprawie C-182/23 Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej v. J.S. 82

DORADZTWO PODATKOWE

BIULETYN INSTYTUTU STUDIÓW PODATKOWYCH

p-ISSN: 1427-2008; e-ISSN: 2449-7584

Częstotliwość ukazywania się: miesięcznik

Wydawane od 1996 roku

Czasopismo jest ujęte w międzynarodowej bazie European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH+), bazach CEJSH oraz Index Copernicus.

INDEX COPERNICUS

I N T E R N A T I O N A L

ICV 2022: 81.39

<http://www.isp-bisp.pl/>

Redakcja

prof. dr hab. Witold Modzelewski – Redaktor Naczelny
Barbara Głowacka – Redaktor Prowadzący

Rada Naukowa

prof. Rogman Achim – International Brunswick European Law School

prof. Frank Altemöller – Institute of Customs and International Trade Law University of Münster

prof. Bielajewa Natalia Anatoliewna – Akademia Celną Rosji we Władystoku

prof. dr hab. Elżbieta Chojna-Duch – Uniwersytet Warszawski

prof. dr hab. Wiesław Czyżowicz – Szkoła Główna Handlowa

prof. ALK dr hab. Hanna Kuzińska – Akademia Leona Koźmińskiego

prof. Bogdanowa Elena Leonardowna – Instytut Międzynarodowego Biznesu i Prawa w Sankt Petersburgu

prof. Wolfgang Michael – Institut für Zoll- und Außenwirtschaftsrecht an der Universität Münster

doc. JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D. – Masarykova Univerzita

dr hab. prof. ALK Przemysław Polański – Akademia Leona Koźmińskiego

prof. dr hab. Gertruda Uścińska – Uniwersytet Warszawski

prof. Czencow Wiktor Wasiliewicz – Uniwersytet Finansów i Cel w Dnipro

prof. Grebiennikow Aleksandr Wasiliewicz – Międzynarodowy Uniwersytet w Mińsku

prof. David Widdowson – Centre of Customs and Excise Studies w Charls University w Australii

prof. Trubicyn Konstantin Wiktorowicz – Samarski Państwowy Uniwersytet Techniczny

prof. dr hab. Jerzy Żyżyński – Uniwersytet Warszawski

Lista recenzentów

prof. dr hab. Jadwiga Glumińska-Pawlic

prof. dr hab. Elżbieta Kornberger-Sokołowska

prof. dr hab. Wanda Wójtowicz

prof. dr hab. Dominik Gajewski

prof. dr hab. Aleksander Werner

dr Krzysztof Buk

dr Dariusz Grabowski

dr Rafał Nawrot

dr Krzysztof Radzikowski

dr Beata Rogalska

dr Andrzej Dmowski

dr Wiktor Klimiuk

dr Mateusz Tchórzewski

dr Przemysław Szymczyk

dr Bartłomiej Korniluk

dr Filip Majdowski

dr Paweł Szymanek

dr Radosław Rycielski

dr Joanna Kiszka

dr Artur Bartoszewicz

dr Jakub Chowaniec

Redaktor statystyczny

dr hab. Jolanta Perek-Białas

Redaktor językowy

Iwona Adamus

Skład i łamanie

Grzegorz Onufrowicz

TAX ADVISORY

TAX STUDIES INSTITUTE BULLETIN

Wersją pierwotną (referencyjną) miesięcznika „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych” jest wydanie papierowe.

Za publikację na łamach „Doradztwa Podatkowego Biuletynu Instytutu Studiów Podatkowych” **Autor otrzymuje 70 pkt.** (zgodnie z załącznikiem do komunikatu Ministra Nauki z 5 stycznia 2024 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów).

Siedziba wydawnictwa i miejsce wydania oraz adres redakcji:

Instytut Studiów Podatkowych Modzelewski i Wspólnicy
Sp. z o.o.

04-367 Warszawa, ul. Kaleńska 8

tel. 22 517 30 86

e-mail: natalia.wolska@isp-modzelewski.pl

www.isp-bisp.pl

Dział Sprzedaży Wydawnictw

ul. Kaleńska 8

04-367 Warszawa

NIP 113-02-34-978

Rach. Bank. PEKAO SA X Oddz. Warszawa

65 1240 1095 1111 0000 0336 0556

Dział Sprzedaży Wydawnictw

tel. 22 517 30 60

fax 22 517 30 97

e-mail: wydawnictwa@isp-modzelewski.pl

Materiałów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie prawo skracania tekstów, zmiany tytułów, wprowadzania śródtytułów oraz poprawek stylistycznych. Przekazując tekst do redakcji Autor przenosi na wydawcę wyłączne prawo do jego publikacji – prawa autorskie i wydawnicze.

Zasady publikacji i wytyczne dla Autorów do pobrania na stronie wydawnictwa: www.isp-bisp.pl

Poglądy wyrażone i publikowane w artykułach na łamach „Biuletynu” nie mogą być traktowane jako oficjalne stanowisko organów państwowych; są one osobistymi poglądami autorów.

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE:

kopiowanie, przedruk i rozpowszechnianie
(w całości lub części) bez zgody wydawcy zabronione.

* * *

Zamówienia na poszczególne numery „Biuletynu” oraz prenumeratę można realizować bezpośrednio poprzez Dział Sprzedaży Wydawnictw lub księgarnię internetową wydawnictwa: <https://isp-modzelewski.pl/sklep/>

Koszt prenumeraty rocznej 588 zł (w tym 8% VAT)

Drodzy Czytelnicy

Niedający się ukryć kryzys dochodów budżetowych, w tym zwłaszcza z podatku od towarów i usług, zmienił również propagandową narrację na temat prawa podatkowego i jego „reform”. Jak wiemy, od ponad 10 lat jesteśmy prawie na co dzień przekonywani, że:

- najważniejsza jest... cyfryzacja podatków, czyli narzucenie podatnikom nowych wydatków na zakup zbędnego oprogramowania i usług informatycznych;
- na podatników trzeba nakładać wciąż nowe obowiązki sprawozdawcze, (oczywiście w formie cyfrowej), bo dzięki temu „urzędy skarbowe będą wszystko wiedzieć o podatnikach”, a oni potulnie będą na co dzień stosować się do niezrozumiałych i w dodatku wciąż zmienianych przepisów;
- powszechna inwigilacja (oczywiście cyfrowa) podatników spowoduje, że równie powszechne oszustwa podatkowe w wykonaniu wielkich i ważnych (jakoby) zanikną, a ich miejsce zajmie optymalizacja podatkowa;
- zostaną zlikwidowane niepotrzebne obowiązki ciążące na podatnikach (np. składanie deklaracji) i kontrole podatkowe, bo przecież – jak wiemy – „urzędy skarbowe już wszystko wiedzą” i przy pomocy groźnych min (oczywiście również w formie cyfrowej) zmuszą podatników do krystalicznej uczciwości.

Czy moja ironia nie jest zbyt przerysowana? Sądzę, że nie. Opowiadane na co dzień absurdalności śmieszą nie tylko obywateli, ale również pracowników organów skarbowych. Panuje przekonanie, że władza dokonuje samodegradacji, wyzbywając się realnych instrumentów nadzoru, i działa w interesie tych, z którymi ma „wyśmienite relacje”. Przecież na najważniejszych stanowiskach pojawiali się masowo tzw. ludzie z rynku, czyli „eksperci” wywodzący się z biznesu zajmującego się przede wszystkim optymalizacją podatkową.

Odkąd już wiemy, że powyższe działania doprowadziły do spadku dochodów budżetowych, a w zeszłym roku zwrócono rekordową w historii kwotę 219 mld zł w podatku od towarów i usług, przycichła dotychczasowa propaganda (nawet w „opiniotwórczych” mediach). Podatnicy wciąż z organami podatkowymi świętują sukces odsunięcia w czasie największej katastrofy podatkowej w postaci powszechnego obowiązku wystawiania tzw. faktur ustrukturyzowanych. Jak silne były wpływy tych, którzy optowali za tym nonsensem, niech świadczy fakt, że gdy na konferencji, która odbyła się na jednej z prywatnych uczelni (ALK), powiedziałem, że nie będzie w tym roku narzucony nam ten obowiązek, jeden z organizatorów (pełniący również funkcję publiczną) zaproponował mi... zakład, że na pewno będziemy w tym roku uszczęśliwieni tym wynalazkiem. Jak widać, demontaż systemu podatkowego ma wielu i to bardzo ważnych popleczników.

Ciekawe, czy przyparta do muru kryzysem fiskalnym władza publiczna nie tylko zajmie się wreszcie naprawą systemu fiskalnego, ale również przestanie psuć przepisy podatkowe.

Z poważaniem
redaktor naczelny

Sposoby zabezpieczenia interesu finansowego Skarbu Państwa a ochrona interesu przedsiębiorcy

Ways to secure the financial interest of the state treasury and the protection of the entrepreneur's interest

adv. dr Mariusz Charkiewicz

Adwokat, doktor nauk prawnych, nauczyciel akademicki w WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa, wykładowca w Akademii Nauk Stosowanych w Elblągu, wykładowca w Krajowej Radzie Doradców Podatkowych, ORCID: 0000-0001-9363-988X

Streszczenie

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie rodzajów procedur blokad rachunków bankowych dokonywanych przez organy skarbowe, skutków ich stosowania oraz wpływu na przedsiębiorcę. Autor porusza temat sposobu zabezpieczenia interesu finansowego Skarbu Państwa w odniesieniu do ochrony interesu i praw przedsiębiorcy. Zagadnienie pozostaje niezmiennie aktualne z uwagi na wciąż wzrastającą liczbę dokonywanych blokad rachunków bankowych oraz ich negatywny wpływ na działalność gospodarczą podmiotów, wobec których zastosowano blokadę.

Słowa kluczowe: blokada rachunków bankowych, organy podatkowe, przedsiębiorca, ochrona, wpływ.

Abstract

The aim of this study is to present the types of procedures for blocking bank accounts carried out by tax authorities, the effects of their use and the impact on the entrepreneur. The article discusses how to secure the financial interest of the state treasury in the context of protecting the rights of entrepreneurs. The issue remains still relevant due to the ever-increasing number of blocking bank accounts and their negative impact on the economic activity of the entities subject to the blocking.

Keywords: blocking of bank accounts, tax authorities, entrepreneur, protection, influence.

1. WSTĘP

Organy podatkowe coraz częściej korzystają z procedury blokady rachunków bankowych przedsiębiorców z uwagi na podejrzenie wykorzystywania rachunku bankowego przez przedsiębiorcę do wyłudzeń skarbowych. Liczba dokonywanych blokad z roku na rok ma tendencję wzrostową. Brak dostępu do środków na rachunku bankowym stanowi ogromny problem dla każdego podmiotu, który tego doświadcza.

W niniejszym opracowaniu autor odpowie na pytanie, które organy uprawnione są do dokonywania blokad rachunków bankowych lub środków zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz jakie przepisy prawne regulują poszczególne procedury. Omówi także wpływ dokonywanych blokad na działalność gospodarczą przedsiębiorcy oraz przedstawi możliwości ochrony prawnej w związku z dokonaną blokadą.

Z praktycznego punktu widzenia blokad mogą dokonywać różne organy (skarbowe) – są to m.in. Szef Krajowej Administracji Skarbowej (dalej: Szef KAS) (dokonujący tzw. blokad STIR¹, mających na celu przeciwdziałanie wyłudzeniom skarbowym), Generalny Inspektor Informacji Finansowej (dalej: Generalny Inspektor) (przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu), naczelnik urzędu celno-skar-

bowego, banki lub spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (dalej: SKOK), prokurator. Nie należy również zapominać o możliwości dokonywania blokad rachunków bankowych w ramach zabezpieczenia lub w związku z prowadzoną egzekucją administracyjną.

W ocenie autora dokonywane blokady, chociażby krótkotrwałe, nie pozostają obojętne względem prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej. Przedsiębiorcy z kolei przysługują instrumenty ochrony prawnej przed powyższym, których rodzaje i skuteczność zostaną omówione w niniejszym opracowaniu.

2. BLOKADA STIR

STIR służy do przeciwdziałania próbom dokonywania wyłudzeń skarbowych. Pozwala on na pozyskiwanie i analizowanie danych o dokonywanych transakcjach handlowych z banków, instytucji bankowych i SKOK, co umożliwia wykrycie i zidentyfikowanie potencjalnych nieprawidłowości. Systemem tym dysponuje Krajowa Administracja Skarbowa. Podstawowymi jego funkcjami i celami są zwalczanie przestępczości podatkowej, zapewnienie bezpieczeństwa podatkowego oraz ochrona uczciwego podatnika².

Zgodnie z art. 119zv § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa³ Szef KAS może zażądać blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego na okres nie dłuższy niż 72 godziny, jeżeli posiadane informacje, w szczególności wyniki analizy ryzyka, o której mowa w art. 119zn § 1, wskazują, że podmiot kwalifikowany może wykorzystywać działalność banków lub SKOK do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi lub do czynności zmierzających do wyłudzenia skarbowego, a blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego jest konieczna, aby temu przeciwdziałać. Szef KAS na podstawie art. 119zn § 1 o.p. oraz innych posiadanych informacji dokonuje analizy, czy przedsiębiorca może wykorzystywać działalność banków do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi, o których mowa w art. 119zg pkt 9 lit. a i b o.p.⁴

Blokada STIR stosowana jest więc wyłącznie w sytuacji, gdy jest to niezbędne do przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego w celu dokonania wyłudzenia skarbowego. Rozwiązanie to przeznaczone jest do zwalczania powstawania tzw. karuzel VAT⁵ (blokada rachunku bankowego uniemożliwi wówczas ewentualny transfer środków pieniężnych między podmiotami biorącymi udział w powyższym procederze), jak również do zapobiegania nienależnym zwrotom podatku od towarów i usług (blokadę stosuje się w sytuacji wystąpienia podejrzenia, że podatnik ubiega się w sposób nienależny o zwrot podatku od towarów i usług, m.in. przez wystawianie tzw. pustych faktur, czyli faktur nieodzwierciedlających rzeczywistych transakcji gospodarczych)⁶.

Przed dokonaniem blokady STIR Szef KAS zobowiązany jest zgodnie z art. 119zn § 1 o.p. przeanalizować kryteria: ekonomiczne (analiza wartości transakcji), przedmiotowe (zgodność dokonywanych transakcji z rodzajem działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę), behawioralne (transakcje nietypowe lub wzorce w transakcjach), geograficzne (powiązanie transakcji z określonymi lokalizacjami geograficznymi), powiązań (powiązania między transakcjami a określonymi podmiotami). Ponadto stosownie do art. 119zs o.p. w celu weryfikacji lub uzupełnienia posiadanych przez Szefa KAS informacji niezbędnych do wykonywania zadań może on żądać przekazania przez bank lub SKOK:

- 1) informacji lub zestawień innych niż przekazane na podstawie art. 119zq o.p.;
 - 2) adresów IP:
 - a) z których następowały logowania do usług bankowości elektronicznej, umożliwiających dostęp do rachunku podmiotu kwalifikowanego wraz ze wskazaniem identyfikatora, z którego użyciem dokonano logowania, oraz daty i godziny tych logowań lub
 - b) z których zostały złożone dyspozycje przeprowadzenia transakcji dotyczących rachunku podmiotu kwalifikowanego wraz ze wskazaniem identyfikatora, z którego użyciem złożono dyspozycję, oraz daty i godziny złożenia tych dyspozycji – w przypadku gdy dyspozycje nie zostały złożone z wykorzystaniem usług bankowości elektronicznej
- jeżeli są dostępne.

Co więcej, przedsiębiorca nie otrzyma informacji o zastosowaniu wobec niego blokady ani od banku, ani od organu podatkowego. Zmuszony jest więc samodzielnie sprawdzać,

czy jego rachunek został zablokowany, przez złożenie odpowiedniego zapytania w banku lub SKOK⁷.

Z analizy przepisów dokonanej przez autora wynika ponadto, że niedopuszczalne jest stosowanie blokady STIR po pierwsze – w razie braku uzasadnionej obawy, że przedsiębiorca wykorzystuje swój rachunek bankowy w celu wyłudzeń skarbowych, po drugie – gdy kwota przewidywanego zobowiązania podatkowego/potencjalnej odpowiedzialności osób trzecich jest poniżej równowartości 10 tys. euro, po trzecie – w sytuacji wystąpienia błędów związanych z procedurą blokady rachunku, co skutkuje możliwością zaskarżenia takiej blokady, np. gdy postanowienie nie zostało doręczone w sposób prawidłowy lub gdy uzasadnienie nie zostało sporządzone w sposób wyczerpujący. Ponadto warto zaznaczyć, że w ramach procedury STIR nie jest możliwe dokonanie blokady na rachunku osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, nawet w razie istnienia podejrzenia dokonywania wyłudzeń skarbowych. Analizie podlegają informacje o transakcjach na rachunkach bankowych tzw. podmiotów kwalifikowanych, czyli osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, lecz posiadających zdolność prawną. Organ podatkowy w ramach procedury STIR analizuje rachunki rozliczeniowe, rachunki VAT, lokaty terminowe, rachunki w SKOK prowadzone w związku z działalnością gospodarczą.

Wspomniana 72-godzinna blokada dokonywana przez Szefa KAS lub naczelnika urzędu celno-skarbowego nazywana jest „krótką blokadą”⁸. Ordynacja podatkowa przewiduje jednak przedłużenie tejże blokady na czas określony aż do 3 miesięcy. Zgodnie z art. 119zw o.p. Szef KAS może przedłużyć, w drodze postanowienia, termin blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego na czas oznaczony, lecz nie dłuższy niż 3 miesiące, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że podmiot kwalifikowany nie wykona istniejącego lub mającego powstać zobowiązania podatkowego lub zobowiązania z tytułu odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, przekraczających równowartość 10 tys. euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roboczym roku poprzedzającego rok, w którym wydano postanowienie. Postanowienie o przedłużeniu blokady wydawane jest przez Szefa KAS. Odbywa się to w zasadzie na podstawie tych samych przesłanek, które stosuje się przy krótkiej blokadzie. Oprócz tego przede wszystkim musi istnieć uzasadniona obawa, że podmiot nie wykona istniejącego lub przyszłego zobowiązania podatkowego, a kwota zobowiązania przekracza równowartość 10 tys. euro. W celu przedłużenia blokady rachunku w ramach procedury STIR nie jest konieczne przeprowadzenie odrębnego postępowania dowodowego, gdyż organ dokonuje analizy materiału dowodowego zebranego w toku kontroli podatkowych, czynności sprawdzających lub innych postępowań podatkowych. Na tej podstawie dokonuje oceny okoliczności kwestionowanych transakcji pod względem istnienia podejrzenia niewykonania zobowiązania podatkowego.

Podczas blokady przedsiębiorca nie może co do zasady dokonywać operacji na rachunku bankowym. Wyjątkiem może być wypłacanie:

- 1) wynagrodzenia za pracę na podstawie umowy o pracę zawartej co najmniej 3 miesiące przed dniem dokonania blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego wraz z zaliczką na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składkami na ubezpieczenie społeczne, należnymi od wypłacanego wynagrodzenia – po przedłożeniu odpisu listy płac oraz dokumentu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych potwierdzającego zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę;
- 2) alimentów lub renty o charakterze alimentacyjnym – po przedłożeniu tytułu stwierdzającego obowiązek płacenia alimentów lub renty przez podmiot kwalifikowany.

Powyższa zgoda na wypłatę środków z zablokowanego rachunku udzielana jest na wniosek podmiotu kwalifikowanego przez Szefa KAS w drodze postanowienia. Szef KAS może również zgodnie z art. 119zz o.p. wyrazić zgodę na:

- 1) zapłatę zobowiązania podatkowego lub należności celnej przed terminem płatności z zablokowanego rachunku podmiotu kwalifikowanego – na wniosek podmiotu kwalifikowanego zawierający wskazanie zobowiązania podatkowego lub należności celnej, jej wysokości oraz naczelnika urzędu skarbowego właściwego do jej poboru lub
- 2) zwolnienie środków z zablokowanego rachunku podmiotu kwalifikowanego – na wniosek podmiotu kwalifikowanego w szczególnie uzasadnionych przypadkach⁹.

W przypadku zastosowania tzw. krótkiej blokady przedsiębiorcy w zasadzie nie przysługuje samodzielny środek zaskarżenia. Na postanowienie w przedmiocie przedłużenia blokady z kolei służy zażalenie w terminie 7 dni odpowiednio do Szefa KAS lub do dyrektora izby administracji skarbowej (jeśli przedłużenia blokady dokonał naczelnik urzędu celno-skarbowego). Po wyczerpaniu tego trybu przedsiębiorcy, którego rachunek został zablokowany w ramach procedury STIR, przysługuje prawo do wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Problemem rozpatrywania tego typu zażaleń jest to, że postanowienie takie nie jest badane pod kątem merytorycznych ustaleń organów skarbowych. Kontroli podlega jedynie to, czy organ wystarczająco uprawdopodobnił przesłanki umożliwiające zastosowanie tejże blokady. Przedsiębiorca może żądać odszkodowania od Skarbu Państwa, jeśli blokada była bezpodstawną lub wykonano ją nie należycie.

3. BLOKADA PRZEZ GENERALNEGO INSPEKTORA

Blokada środków na rachunkach bankowych przez Generalnego Inspektora również staje się coraz powszechniejszym zjawiskiem. Główną przyczyną dokonywania takiej blokady jest informacja przekazana przez bank do Generalnego Inspektora po wykryciu podejrzanego transakcji bankowej¹⁰. Zgłaszanie transakcji podejrzanego jest kluczowym obowiązkiem instytucji finansowych w zakresie nadzoru. Banki (inne instytucje finansowe) zobowiązane są do informowania o przelewie, wpłacie bądź wypłacie środków, dokonaniu transakcji kupna lub sprzedaży wartości dewizowych, raportowania transakcji przekraczających równowartość kwoty 15 tys. euro lub innych transakcji powiązanych, nawet gdy dotyczą kwot niższych. Raport przesyłany jest przez system teleinformatyczny udostępniany przez Generalnego Inspektora w terminie 7 dni od wykrycia podejrzanego transakcji¹¹.

Analitycy bankowi powinni również zawiadomić niezwłocznie Generalnego Inspektora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Banki i instytucje finansowe wskazują wówczas w takim zawiadomieniu dane klienta, informacje dotyczące konkretnej podejrzanego transakcji, uzasadnienie oraz dokumenty potwierdzające raportowane zdarzenie. W przypadku wykrycia transakcji podejrzanego bank wstrzymuje wykonanie takiego przelewu do momentu uzyskania od Generalnego Inspektora oficjalnej decyzji o dokonaniu blokady¹². Wstrzymanie wykonania przelewu nie może trwać jednakże dłużej niż 24 godziny.

Warto wspomnieć, że pracownicy Poczty Polskiej również podlegają obowiązkowi raportowania transakcji od kwoty 1000 euro do Generalnego Inspektora, co stanowi realizację przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (zob. art. 35 ust. 1 pkt 1 lit. b)¹³.

Generalny Inspektor, zgodnie z art. 86 ust. 5 ww. ustawy, w przypadku uznania, że transakcja może mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, przekazuje instytucji obowiązanej żądanie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku na okres nie dłuższy niż 96 godzin. Niezwłocznie po otrzymaniu tego żądania instytucja obowiązana wstrzymuje transakcję lub blokuje rachunek. W żądaniu Generalny Inspektor określa wartości majątkowe objęte żądaniem¹⁴. Następnie zawiadamia właściwego prokuratora o możliwości popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Generalny Inspektor niezwłocznie informuje Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o dokonanej blokadzie rachunku bankowego.

Prokurator z kolei posiada uprawnienia do zablokowania rachunku bankowego nawet na okres 6 miesięcy od momentu otrzymania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (art. 86 ust. 9 ustawy z dnia 1 marca 2018 r.). Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Prokurator może przedłużyć wstrzymanie transakcji lub blokadę rachunku na dalszy czas oznaczony, nie dłuższy niż kolejne 6 miesięcy. Wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku upada, jeżeli przed upływem czasu ich stosowania nie zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych¹⁵.

4. BLOKADA PRZEZ BANK

Na podstawie art. 106a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe¹⁶ bank jest również instytucją uprawnioną do dokonania blokady środków zgromadzonych na rachunku bankowym w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że środki te „w całości lub w części pochodzą lub mają związek z przestępstwem skarbowym lub przestępstwem innym niż przestępstwo, o którym mowa w art. 165a lub art. 299 Kodeksu karnego¹⁷”, przy czym blokada może nastąpić wyłącznie do wysokości zgromadzonych na rachunku środków, co do których zachodzi takie podejrzenie¹⁸. Blokada środków na rachunku dokonana w okolicznościach, o których mowa powyżej, nie może trwać dłużej niż 72 godziny.

Oprócz możliwości dokonania blokady środków na rachunku bankowym bank ma obowiązek zawiadomienia prokura-

tora, Policji albo innego właściwego organu uprawnionego do prowadzenia postępowania przygotowawczego w sprawie wykorzystywania działalności banku do ukrycia działań przestępczych lub dla celów mających związek z przestępstwem skarbowym lub innym przestępstwem.

Analogicznie jak w przypadku blokad dokonywanych przez Generalnego Inspektora – prokurator może, w drodze postanowienia, w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa wstrzymać określoną transakcję lub dokonać blokady środków na rachunku bankowym na czas oznaczony, nie dłuższy niż 6 miesięcy, również mimo braku zawiadomienia, o którym mowa była powyżej¹⁹.

Następnie w razie wszczęcia postępowania prokurator może, w drodze postanowienia, wstrzymać określoną transakcję lub dokonać blokady środków na rachunku na czas oznaczony, nie dłuższy niż 6 miesięcy od otrzymania zawiadomienia. Może także przedłużyć wstrzymanie transakcji lub blokadę środków na rachunku (art. 106a ust. 3a i 6 p.b.) na dalszy czas oznaczony, nie dłuższy niż kolejne 6 miesięcy.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 106a ust. 10 p.b. bank nie ponosi odpowiedzialności za szkodę, która może wyniknąć z wykonania w dobrej wierze obowiązków opisanych powyżej. W takim przypadku, jeżeli okoliczności towarzyszące dokonaniu blokady na rachunku bankowym nie miały związku z przestępstwem lub ukrywaniem działań przestępczych, odpowiedzialność za szkodę wynikłą z dokonania blokady środków na rachunku ponosi Skarb Państwa²⁰.

5. BLOKADA RACHUNKU JAKO ZABEZPIECZENIE

W związku z art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. oraz art. 106a ust. 8 p.b., zgodnie z którymi wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku upada, jeżeli przed upływem czasu ich stosowania nie zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych, oraz zasadą ogólną z art. 291 § 1 k.p.k.²¹, zgodnie z którą w razie zarzucenia oskarżonemu popełnienia przestępstwa, za które lub w związku z którym można orzec grzywnę, świadczenie pieniężne, przepadek, środek kompensacyjny, zwrot pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi korzyści majątkowej, jaką sprawca osiągnął z popełnionego przestępstwa, albo jej równowartości – może z urzędu nastąpić zabezpieczenie wykonania tego orzeczenia na mieniu oskarżonego lub na mieniu, o którym mowa w art. 45 § 2 k.k., jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że bez takiego zabezpieczenia wykonanie orzeczenia będzie niemożliwe albo znacznie utrudnione²².

Dla niniejszego opracowania istotny jest fakt, że możliwe jest dokonanie zabezpieczenia majątkowego na rachunku bankowym oskarżonego (podejrzanego). W celu dokonania zabezpieczenia na środkach zgromadzonych na rachunku bankowym niezbędne jest postawienie zarzutów jego właściwielowi przez prokuratora.

Zazwyczaj 6-miesięczny okres przewidziany w przepisach nie jest wystarczający na zgromadzenie materiału dowodowego odpowiednio uprawdopodobniającego fakt popełnienia konkretnego czynu zabronionego przez przedsiębiorcę, co z kolei prowadzi do wydania postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych, przy czym zgodnie z obecnym brzmieniem art. 236b k.p.k. środki zgromadzone na rachunku ban-

kowym – mimo de facto braku materialnego substratu – mogą stanowić dowód rzeczowy²³.

Poprzez tak stosowane procedury blokada rachunku bankowego może trwać w zasadzie przez cały czas prowadzenia postępowania, w tym również na etapie postępowania sądowego, aż do czasu jego prawomocnego zakończenia.

6. BLOKADA RACHUNKU BANKOWEGO PRZEZ KOMISJĘ NADZORU FINANSOWEGO (DALEJ: KNF)

Przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym²⁴ również uprawniają organy do zastosowania procedury blokady rachunku bankowego przedsiębiorcy.

Ustawodawca definiuje blokadę rachunku, o której mowa powyżej, jako „czasowe uniemożliwienie dysponowania i korzystania z całości lub części instrumentów finansowych lub środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku, w tym również przez podmiot nadzorowany, z wyłączeniem dokonania rozliczeń w instrumentach finansowych lub środkach pieniężnych wynikających z transakcji zawartych i zobowiązań wynikających z nabytych instrumentów finansowych przed otrzymaniem żądania” (art. 39 ust. 2 przywołanej ustawy)²⁵.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. w przypadku, gdy z uzyskanych informacji, uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa określonego w art. 181-183 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi²⁶, wynika, że transakcja, która została dokonana lub ma zostać dokonana, może mieć związek z popełnieniem tego przestępstwa, Przewodniczący KNF lub jego zastępca może wystąpić do podmiotu nadzorowanego z pisemnym żądaniem dokonania blokady prowadzonego przez ten podmiot rachunku papierów wartościowych lub rachunku zbiorczego, innego rachunku, na którym są zapisywane instrumenty finansowe niebędące papierami wartościowymi, rachunku pieniężnego na okres nie dłuższy niż 96 godzin od momentu wskazanego w żądaniu. Niezwłocznie po przekazaniu żądania Przewodniczący KNF lub jego zastępca składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, do którego załącza informacje i dokumenty dotyczące blokowanego rachunku.

Uprawnienia Przewodniczącego KNF ograniczone są więc do przestępstw przeciwko obrotowi instrumentami finansowymi. Podobnie jak w procedurach blokady rachunków bankowych opisanych wcześniej – prokurator na skutek zawiadomienia Przewodniczącego KNF (lub jego zastępcy) może ustanowić blokadę na czas do 6 miesięcy, z możliwością jej przedłużenia na okres kolejnych 6 miesięcy przez Prokuratora Krajowego. W razie wydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym albo postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych środki zostaną zablokowane na kolejny, nieoznaczony w czasie okres, tak jak opisano powyżej w pkt 5 *Blokada rachunku jako zabezpieczenie*. Pojawia się wówczas pytanie: czy w przypadku pozytywnego z punktu widzenia przedsiębiorcy zakończenia postępowania środki zostaną ostatecznie zwolnione? Nie jest to wykluczone, aczkolwiek należy również pamiętać o przewidzianej w prawie możliwości orzeczenia przepadek, które jest możliwe, nawet jeśli doszło do umorzenia postępowania z powodu niewykrycia sprawy.

7. ZAJĘCIE WIERZYTELNOŚCI Z RACHUNKU BANKOWEGO – POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE

Oprócz opisanych powyżej procedur blokad rachunków bankowych trzeba również wspomnieć o możliwości zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego w związku z prowadzoną egzekucją. Tę kwestię reguluje rozdział 4 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²⁷.

Organ egzekucyjny dokonuje zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego przez przesłanie do banku zawiadomienia o zajęciu wierzytelności pieniężnej zobowiązanego z rachunku bankowego do wysokości egzekwowanej należności pieniężnej wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia w terminie dochodzonej wierzytelności i kosztami egzekucyjnymi. Organ egzekucyjny wzywa wówczas bank, by ten bez zgody organu egzekucyjnego nie dokonywał wypłat z rachunku bankowego do wysokości zajętej wierzytelności oraz niezwłocznie przekazał zajętą wierzytelność organowi egzekucyjnemu, zawiadomił organ egzekucyjny o przeszkodzie w dokonaniu wpłaty lub o zbiegu w egzekucji. Istotne przy tym jest to, że zajęcie dokonane jest z chwilą doręczenia zawiadomienia o zajęciu bankowi, a nie przedsiębiorcy. Tak dokonane zajęcie jest skuteczne względem wszystkich rachunków bankowych przedsiębiorcy prowadzonych przez bank bez względu na to, czy organ egzekucyjny wskazał konkretne numery rachunków. Zgodnie z art. 81 § 1a ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. zajęcie wierzytelności jest skuteczne w odniesieniu do rachunku bankowego prowadzonego dla kilku osób fizycznych, którego współposiadaczem jest zobowiązany.

W związku z zajęciem wierzytelności z rachunku bankowego bank, oprócz wstrzymania wszelkich wypłat z zajętego rachunku, niezwłocznie zawiadamia o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego inne oddziały banku, inne banki, placówki pocztowe w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe²⁸ i inne podmioty uprawnione do dokonywania wypłat zobowiązanemu z zajętego rachunku. Zajęcie nie dotyczy kwot wolnych od egzekucji.

Tego typu zajęcie następuje w związku z już zidentyfikowanymi zaległościami podatkowymi i przysługuje na nie zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. skarga na czynność egzekucyjną, którą wnosi się do organu egzekucyjnego, który dokonał tej czynności, nie później niż w terminie 7 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu dokumentu stanowiącego podstawę dokonania zaskarżonej czynności egzekucyjnej. Warto również podkreślić, że wniesienie skargi na czynność egzekucyjną nie wstrzymuje dalszej realizacji środka egzekucyjnego, w którego ramach dokonano zaskarżonej czynności egzekucyjnej.

8. STOSOWANIE BLOKAD A OCHRONA PRZEDSIĘBIORCY

Wzrastająca liczba dokonywanych blokad środków na rachunkach bankowych jest efektem poprawy wyszukiwania nieprawidłowości oraz zwiększenia transparentności czynności dokonywanych przez przedsiębiorców. Nie zmienia to jednakże tego, że w ocenie autora wciąż zdarzają się sytuacje przekroczenia uprawnień przez organ podatkowy, skutkujące

naruszeniem praw przedsiębiorcy (podatnika). **Wykrycie nieprawidłowości, a w rezultacie dokonanie blokady środków na rachunku bankowym nie oznacza, że działania podjęte przez przedsiębiorcę mają charakter przestępstwa.** Zazwyczaj się zdarza, że przedsiębiorcy popełniają błędy niezawinione, dowolnie interpretują przepisy lub nie posiadają wystarczających środków pieniężnych na regulowanie zobowiązań podatkowych.

Autor podkreśla, że o ile kilkudniowe blokady są działaniem uciążliwym, aczkolwiek krótkotrwałym i odwracalnym, o tyle blokady kilkumiesięczne de facto przerywają prawidłowe prowadzenie przedsiębiorstwa. Przedsiębiorca nie może wówczas co do zasady dokonywać przelewów, wypłat z rachunku bankowego, nie może spłacać należności względem kontrahentów, kredytów, leasingów, zaopatrywać przedsiębiorstwa w towary niezbędne do codziennego funkcjonowania z uwagi na specyfikę rodzaju prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Liczba stosowanych blokad środków na rachunkach bankowych oraz ich uciążliwość są zdaniem autora niewspółmierne w stosunku do wyłudzeń skarbowych. Organy posiadają skuteczne narzędzia do zablokowania rachunku bankowego, dokonania zabezpieczenia na majątku przedsiębiorców, którzy uwikłani są (często nie ze swojej winy) w wyłudzenia VAT, a tymczasem faktyczni oszuści podatkowi nie są dotknięci tego typu sankcjami, ponieważ najczęściej nadal korzystają z płatności gotówkowych bądź dość szybko dokonują wypłat ze swoich rachunków bankowych, w efekcie nie posiadają środków, które można zablokować. **Blokada może więc dotyczyć nie tylko nieuczciwych podatników, ale również przedsiębiorców, którzy w sposób nieswiadomy zostali „wciągnięci” w spiralę oszukańczych transakcji**²⁹.

Z punktu widzenia przedsiębiorcy, w ocenie autora, istotna jest świadomość, że postępowanie dotyczące blokady rachunku bankowego lub zgromadzonych na nim środków jest jedynie postępowaniem wпадkowym w ramach postępowania głównego w związku ze złożonym zawiadomieniem. Przedsiębiorcy niewątpliwie powinni korzystać z narzędzi do ochrony swoich spraw (opisane wcześniej poszczególne zażalenia), jednakże z doświadczeń praktycznych autora wynika, że sądy z uwagi na początkowy etap postępowania i skomplikowany charakter sprawy orzekają o utrzymaniu w mocy kwestionowanych blokad. Co więcej, gdy sąd wyda już decyzję w powyższym zakresie, ciężar przechodzi na grunt postępowania głównego. Autor zauważa również, że zazwyczaj przedsiębiorcom, których dotyczy postępowanie, nie jest nadawany status strony z uwagi na ostateczny brak wydania postanowienia w przedmiocie postawienia zarzutów, co zdaje się co najmniej zaskakujące, gdyż przecież już w samym postanowieniu o zastosowaniu blokady rachunku bankowego należy uprawdopodobnić popełnienie wskazanych tam przestępstw. Brak statusu strony z kolei oznacza brak realnego wpływu na przebieg postępowania. Przedsiębiorca nie może wówczas brać udziału w przeprowadzanych czynnościach, nie jest też o nich nawet zawiadamiany, co zdecydowanie negatywnie oddziałuje na możliwość korzystania z instrumentów prawnych w przedmiocie podjęcia próby odzyskania środków zablokowanych na rachunku bankowym.

Po dokonaniu analizy orzeczeń sądów należy też zaznaczyć, że zgodnie z najnowszym orzecznictwem ani blokada rachunku, ani wystąpienie z żądaniem blokady rachunku przez organ skarbowy nie upoważniają organów do automatycznego wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru VAT. W celu pozbycia przedsiębiorcy statusu czynnego podatnika VAT organ powinien z należytą starannością wykazać istnienie przesłanek do tego – tak stwierdził WSA w Warszawie w wyroku z dnia 6 lutego 2024 r.³⁰ Warto przypomnieć, że zgodnie z art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług³¹ naczelnik urzędu skarbowego wykreśla z rejestru podatnika z rejestru VAT bez konieczności zawiadomienia go o tym, jeśli posiadane informacje wskazują na prowadzenie przez niego działań z zamiarem wykorzystania działalności banków lub SKOK do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi. W ocenie autora ww. orzeczenie jest istotne z punktu widzenia przedsiębiorcy, gdyż Sąd wskazał w nim wprost, że podjęcie pierwszych kroków związanych z dokonaniem blokady nie świadczy o tym, że takiego przedsiębiorcę należy wykreślić z rejestru VAT.

Z analizy przepisów oraz z doświadczeń praktycznych autora wynika, że skutki wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru VAT są znacznie dalej idące niż samo zastosowanie blokady. Taki przedsiębiorca staje się de facto niemalże wykluczony z obrotu gospodarczego – ani on, ani jego kontrahenci nie mogą odliczać VAT, a faktury wystawiane przez podatnika wykreślonego z rejestru VAT traktowane są w efekcie jako puste faktury.

Potwierdzeniem powyższego jest również wyrok WSA w Poznaniu, który w analogiczny sposób odniósł się do omawianej kwestii i stwierdził, że „brak jest automatyzmu pomiędzy wydaniem postanowienia w przedmiocie tzw. blokady długiej, a zastosowaniem dyspozycji art. 96 ust. 9 pkt 5 u.p.t.u.”³² Brak jest więc podstaw do przyjęcia, iż jedyną podstawą do złożenia wniosku o przywrócenie wpisu do rejestru podatników VAT jest uzyskanie rozstrzygnięcia wskazującego na brak podstaw do zastosowania blokady rachunków bankowych na podstawie przepisów O.p.³³

Z powyższych rozważań zdaniem autora wynika, że przedsiębiorca (podatnik), wobec którego zastosowano blokadę, nie jest całkowicie bezradny. Konieczne jednakże może się okazać skorzystanie z wiedzy prawnika, którego pomoc prawna polegać będzie w głównej mierze na stałym „wywieraniu presji” na organie prowadzącym postępowanie oraz na zgromadzeniu dokumentów mogących wpłynąć na potencjalne oddalenie zarzutów. W ocenie autora zablokowane środki można odzyskać, aczkolwiek wymaga to czasu i systematycznego podejścia. Fiskus niestety zdaje się nie przejmować w pełni sytuacji gospodarczą i stanem finansowym przedsiębiorcy, którego środki zablokował, co przekłada się na brak prowadzenia przez niego postępowania w sposób zorganizowany i sprawny³⁴.

9. PODSUMOWANIE

Podsumowując niniejsze rozważania, autor wysnuwa wniosek, że procedury blokowania rachunku bankowego, środków na rachunku bankowym bądź wstrzymanie transakcji nie podlegają jednolitej regulacji i mogą być stosowane na podstawie różnych ustaw. Uprawnienia podmiotów mogących

zastosować powyższe procedury też nie są tożsame. Autor podkreśla, że jeśli chodzi o opisane procedury blokad rachunków bankowych, nie należy zapominać również o blokadzie w związku z już prowadzoną egzekucją administracyjną. W ocenie autora, dokonanej na podstawie analizy przepisów prawa, doktryny i orzecznictwa, a także doświadczeń praktycznych, blokada środków na rachunku bankowym może się wiązać z wywołaniem dalekosiężnych, zazwyczaj negatywnych, skutków względem działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorcę. Już nawet kilkudniowe uniemożliwienie dostępu do środków pieniężnych może doprowadzić do zachwiania płynności finansowej przedsiębiorcy, a w dalszej perspektywie wpłynąć również na jego wiarygodność u kontrahentów i innych instytucji.

Autor podkreśla, że przedsiębiorcom przysługują jednakże możliwości obrony, z których powinni korzystać. Zablokowane środki można bowiem odzyskać. Dochodzenie swoich praw wymaga jednak od przedsiębiorcy podjęcia metodycznych i systematycznych działań prawnych.

Przypisy

- 1 STIR – System Teleinformatyczny Izby Rozliczeniowej.
- 2 Zob. więcej wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego (dalej: NSA):
1) z dnia 30 czerwca 2023 r., I FSK 190/23, LEX nr 3704674;
2) z dnia 2 grudnia 2022 r., I FSK 1496/22, LEX nr 3512868;
3) z dnia 13 lipca 2022 r., I FSK 508/22, LEX nr 3421388.
- 3 Tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2383 ze zm., dalej: „Ordynacja podatkowa” lub „o.p.”.
- 4 K. Teszner, w: *Ordynacja podatkowa. Tom I. Zobowiązania podatkowe. Art. 1-119zzk. Komentarz aktualizowany*, red. L. Etel, LEX/el. 2024, art. 119 (zha).
- 5 VAT – ang. *value added tax* (podatek od wartości dodanej).
- 6 W. Gurba, w: S. Babiarz, B. Dauter, R. Hauser, A. Kabat, M. Niezgódka-Medek, A. Olesińska, J. Rudowski, W. Gurba, *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, wyd. 12, Warszawa 2024, art. 119 (zha).
- 7 M. Niezgódka-Medek, M. Szubiakowski, Art. 119zha. [zastosowanie STIR], w: tychże, *Ordynacja podatkowa. Orzecznictwo. Piśmiennictwo*, Warszawa 2023.
- 8 J. Matarewicz, 2. *Przesłanki blokowania rachunku bankowego na 72 godziny*, w: *Karuzele i inne oszustwa podatkowe. Metody przeciwdziałania unikaniu opodatkowania*, red. I. Ożóg, Warszawa 2021.
- 9 Ł. Matusiakiewicz, *Blokada rachunku bankowego na żądanie Szeffa KAS*, LEX.
- 10 Zob. więcej M. Charkiewicz, *Obowiązek pomocnictwa fiskusowi...?!*, „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych” 2023, nr 8, s. 46-54.
- 11 A. Mednis, w: *Komentarz do ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, w: *Prawo obrotu pieniężnego. Komentarz*, red. nauk. A. Mikos-Sitek, A. Nowak-Far, P. Zapadka, Warszawa 2023, art. 35.
- 12 K. Gałęzowska, w: *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz*, red. M. Nowakowski, Warszawa 2023, art. 35.
- 13 Tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1124, dalej: ustawa z dnia 1 marca 2018 r.
- 14 Zob. więcej wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (dalej: WSA) w Warszawie z dnia 6 marca 2024 r., II SA/Wa 1098/23, LEX nr 3734625.
- 15 R. Obczyński, w: *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz*, red. W. Kapica, Warszawa 2020, art. 35.
- 16 Tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2488 ze zm., dalej: p.b.
- 17 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm., dalej: k.k.
- 18 Zob. więcej postanowienie Sądu Apelacyjnego (dalej: SA) w Katowicach z dnia 26 marca 2014 r., II AKz 161/14, LEX nr 1487598.
- 19 K. Dygaszewicz, w: *Prawo bankowe. Komentarz*, red. A. Mikos-Sitek, P. Zapadka, Warszawa 2022, art. 106 (a).

- ²⁰ T. Białek, *Instytucja blokady rachunku i wymiana danych o przestępstwach dokonywanych na szkodę banków*, LEX.
- ²¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 37 ze zm., dalej: k.p.k.
- ²² A. Behan, 6.2. *Waluta wirtualna/kryptowaluta w polskim Kodeksie karnym*, w: tegoż, *Waluty wirtualne jako przedmiot przestępstwa*, Kraków 2022.
- ²³ K. Eichstaedt, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1: Art. 1-424, wyd. 7, red. D. Świecki, Warszawa 2024, art. 236 (b).
- ²⁴ Tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 188 ze zm., dalej: ustawa z dnia 29 lipca 2005 r.
- ²⁵ Zob. więcej T. Nieborak, w: *Komentarz do ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym*, w: *Prawo rynku kapitałowego. Komentarz*, red. T. Sójka, Warszawa 2015, art. 1.
- ²⁶ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 722 ze zm.
- ²⁷ Tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 ze zm., dalej: ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r.
- ²⁸ Tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1640 ze zm.
- ²⁹ Zob. więcej Z. Biskupski, *Urząd skarbowy blokuje konto bankowe, komu w 2024, na jak długo, kiedy i za co*, opubl. 27.02.2024, <https://ksiegowosc.infor.pl/podatki/urząd-skarbowy/6459507,fiskus-coraz-czesciej-blokuje-rachunki-bankowe-sankcje-czesciej-dotykajacych-malych-biznesow-rodzinnych-niz-wyludzajacych-vat-na-duza-skale.html>, dostęp: 10.07.2024.
- ³⁰ III SA/Wa 1790/23, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/96CC1C31CF>, dostęp: 15.07.2023.
- ³¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 361, dalej: ustawa z dnia 11 marca 2004 r.
- ³² Tj. ustawy z dnia 11 marca 2004 r. (przyp. red.).
- ³³ Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 23 stycznia 2024 r., I SA/Po 381/23, LEX nr 3667915.
- ³⁴ Zob. więcej D. Jankowski, *Blokada rachunku bankowego – problemy praktyczne*, opubl. 8.04.2021, <https://www.filipiakbabicz.com/przestepstwa-w-biznesie/2021/04/08/blokada-rachunku-bankowego-problemy-praktyczne/>, dostęp: 10.07.2024.

Bibliografia

Literatura

- Babiarz S., Dauter B., Hauser R., Kabat A., Niezgódka-Medek M., Oleśńska A., Rudowski J., Gurba W., *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, wyd. 12, Warszawa 2024.
- Behan A., *Waluty wirtualne jako przedmiot przestępstwa*, Kraków 2022.
- Białek T., *Instytucja blokady rachunku i wymiana danych o przestępstwach dokonywanych na szkodę banków*, LEX.
- Charkiewicz M., *Obowiązek pomocnictwa fiskusowi...?!*, „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych” 2023, nr 8.
- Dygaszewicz K., w: *Prawo bankowe. Komentarz*, red. A. Mikos-Sitek, P. Zapadka, Warszawa 2022.
- Eichstaedt K., w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1: Art. 1-424, wyd. 7, red. D. Świecki, Warszawa 2024.
- Gałęzowska K., w: *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz*, red. M. Nowakowski, Warszawa 2023.
- Gurba W., w: S. Babiarz, B. Dauter, R. Hauser, A. Kabat, M. Niezgódka-Medek, A. Oleśńska, J. Rudowski, W. Gurba, *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, wyd. 12, Warszawa 2024.
- Karuzele i inne oszustwa podatkowe. Metody przeciwdziałania unikaniu opodatkowania*, red. I. Ożóg, Warszawa 2021.
- Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1: Art. 1-424, red. D. Świecki, wyd. 7, Warszawa 2024.
- Matarewicz J., 2. *Przesłanki blokowania rachunku bankowego na 72 godziny*, w: *Karuzele i inne oszustwa podatkowe. Metody przeciwdziałania unikaniu opodatkowania*, red. I. Ożóg, Warszawa 2021.
- Matusiakiewicz Ł., *Blokada rachunku bankowego na żądanie Szefa KAS*, LEX.
- Mednis A., w: *Komentarz do ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, w: *Prawo obrotu pieniężnego. Komentarz*, red. nauk. A. Mikos-Sitek, A. Nowak-Far, P. Zapadka, Warszawa 2023.
- Nieborak T., w: *Komentarz do ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym*, w: *Prawo rynku kapitałowego. Komentarz*, red. T. Sójka, Warszawa 2015.
- Niezgódka-Medek M., Szubiakowski M., *Ordynacja podatkowa. Orzecznictwo. Piśmiennictwo*, Warszawa 2023.
- Obczyński R., w: *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz*, red. W. Kapica, Warszawa 2020.
- Ordynacja podatkowa. Tom I. Zobowiązania podatkowe. Art. 1-119zzk. Komentarz aktualizowany*, red. L. Etel, LEX/el. 2024.
- Prawo bankowe. Komentarz*, red. A. Mikos-Sitek, P. Zapadka, Warszawa 2022.
- Prawo obrotu pieniężnego. Komentarz*, red. nauk. A. Mikos-Sitek, A. Nowak-Far, P. Zapadka, Warszawa 2023.
- Prawo rynku kapitałowego. Komentarz*, red. T. Sójka, Warszawa 2015.
- Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz*, red. M. Nowakowski, Warszawa 2023.
- Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz*, red. W. Kapica, Warszawa 2020.
- Teszner K., w: *Ordynacja podatkowa. Tom I. Zobowiązania podatkowe. Art. 1-119zzk. Komentarz aktualizowany*, red. L. Etel, LEX/el. 2024.

Źródła internetowe

- Biskupski Z., *Urząd skarbowy blokuje konto bankowe, komu w 2024, na jak długo, kiedy i za co*, opubl. 27.02.2024, <https://ksiegowosc.infor.pl/podatki/urząd-skarbowy/6459507,fiskus-coraz-czesciej-blokuje-rachunki-bankowe-sankcje-czesciej-dotykajacych-malych-biznesow-rodzinnych-niz-wyludzajacych-vat-na-duza-skale.html>, dostęp: 10.07.2024.
- Jankowski D., *Blokada rachunku bankowego – problemy praktyczne*, opubl. 8.04.2021, <https://www.filipiakbabicz.com/przestepstwa-w-biznesie/2021/04/08/blokada-rachunku-bankowego-problemy-praktyczne/>, dostęp: 10.07.2024.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1124.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 37 ze zm.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 361.
- Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 ze zm.
- Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1640 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 188 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 722 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2383 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2488 ze zm.

Orzecznictwo

- Postanowienie SA w Katowicach z dnia 26 marca 2014 r., II AKz 161/14, LEX nr 1487598.
- Wyrok NSA z dnia 2 grudnia 2022 r., I FSK 1496/22, LEX nr 3512868.
- Wyrok NSA z dnia 13 lipca 2022 r., I FSK 508/22, LEX nr 3421388.
- Wyrok NSA z dnia 30 czerwca 2023 r., I FSK 190/23, LEX nr 3704674.
- Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 23 stycznia 2024 r., I SA/Po 381/23, LEX nr 3667915.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 lutego 2024 r., III SA/Wa 1790/23, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/96CC1C31CF>, dostęp: 15.07.2023.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 marca 2024 r., II SA/Wa 1098/23, LEX nr 3734625.